

LUMIJOEN KUNNAN VARHAISKASVATUS- SUUNNITELMA

Sivistyslautakunta 7.6.2011

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	2
1. VARHAISKASVATUSPALVELUT LUMIJOELLA	3
1.1 Päivähoitopalvelut	3
1.2 Muut varhaiskasvatuspalvelut kunnassa	3
1.3 Lasten kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki ja osittainen hoitoraha	4
2. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTA-AJATUS	4
3. VARHAISKASVATUKSEN ARVOT	5
4. VARHAISKASVATUKSEN TAVOITTEET	6
5. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTA- JA OPPIMISYMPÄRISTÖ	6
6. LAPSELLE OMINAISET TAVAT TOIMIA	7
6.1 Leikkiminen	7
6.2 Liikkuminen	8
6.3 Tutkiminen	8
6.4 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen	8
6.5 Kieli ja vuorovaikutus	9
7. VARHAISKASVATUKSEN SISÄLTÖALUEET	9
7.1 Eettinen kasvatus	9
7.2 Uskonnollis-katsomuksellinen kasvatus	10
7.3 Esteettinen kasvatus	10
7.4 Matemaattinen kasvatus	11
7.5 Luonto- ja ympäristökasvatus	11
7.6 Historiallis-yhteiskunnallinen kasvatus	11
7.7 Terveyskasvatus ja elämäntaidot	12
8. YHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSESSA	12
8.1 Kasvatuskumppanuus	12
8.2 Verkostoyhteistyö	13
9. TUETTU VARHAISKASVATUS	14
9.1 Erityistä tukea tarvitsevat lapset	14
9.2 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset	14
10. LUMIJOEN VARHAISKASVATUKSEN KEHITYSNÄKYMIÄ	15
10.1 Varhaiskasvatuspalveluiden kehittäminen	15
10.2 Varhaiskasvatuksen laadun kehittäminen	15

LÄHTEET

LIITTEET

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) tavoitteena on ohjata varhaiskasvatuksen yhdenvertaista sisällöllistä toteuttamista ja kehittämistä, sekä luoda edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi koko maassa. Sen tarkoitus on lisätä vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatuksen palveluissa ja mahdollistaa varhaiskasvatushenkilöstön ammatillisen tietoisuuden kehittyminen. Tavoitteena on luoda moniammatillista yhteistyötä lasta ja perhettä tukevien eri palvelujen kesken ennen oppivelvollisuuden alkamista. ”Yhdessä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden kanssa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muodostavat valtakunnallisesti lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista edistävän kokonaisuuden.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 7.)

Lumijoen kunta lähti mukaan yhdessä Limingan ja Hailuodon kuntien sekä Pohjois- Suomen osaamiskeskuksen (POSKE) kanssa LiLuHai (Liminka, Lumijoki, Hailuoto) 2005 -2007 hankkeeseen. Lumijoen varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana on ollut luoda suunnitelma, jossa näkyy pienelle kunnalle ominainen yhteisöllisyys ja luonnonläheisyys. Lasten mahdollisuus kasvaa ja kehittyä luonnonläheisessä ympäristössä luo perustan tulevalle elämälle. Yhteiset arvot; turvallisuus, kunnioittaminen ja hyvät tavat ohjaavat varhaiskasvatuksen suuntaa.

Lumijoen VASU on tietopaketti vanhemmille ja henkilöstölle. Se on konkreettinen päivähoiton arkea ohjaava sekä kasvatuskumppanuutta vahvistava asiakirja. Lumijoen varhaiskasvatussuunnitelmassa vanhempien osallistumisella ja mukanaololla on ollut merkittävä ja tärkeä osuus. Vanhempien ryhmä kokoontui säännöllisesti koko varhaiskasvatussuunnitelman valmistumisen ajan. Ryhmän ajatukset kirjattiin ja ne ovat osa Lumijoen varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Lumijoen kunnassa varhaiskasvatuspalveluita tarjoavat päivähoito, äitiys- ja lastenneuvola, sivistystoimen järjestämä esiopetus, seurakunta ja järjestöt.

1.1 Päivähoitopalvelut

Päivähoitopaikkoja ovat päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti ja perhepäivähoito hoitajan omassa kodissa ja perheissä.

Lumilyhdyn Päiväkoti

- 21-paikkainen Peukaloisten 3-6-v ryhmä

Lastentarhanopettaja (70 % työaika), 2 lähihoitajaa ja ryhmäavustaja

Menninkäisten päiväkoti

- max 21-paikkainen sisarusryhmä, 0-6-v ryhmä

Lastentarhanopettaja, 2 lähihoitajaa ja ryhmäavustaja

Malmipuron Ryhmäperhepäiväkoti

- 12-paikkainen Lilliputtien 0-5-v ryhmä

Lähihoitaja, 2 perhepäivähoitajaa ja ryhmäavustaja

Esikoululaisten Päiväkoti

- 21-paikkaa

Lastentarhanopettaja ja 2 lähihoitajaa

Myllyrannan Ryhmäperhepäiväkoti

- 12-paikkainen Käpysten 0-6-v ryhmä

Lähihoitaja, 2 perhepäivähoitajaa

Omassa kodissaan ja perheissä työskentelevät perhepäivähoitajat

1.2 Muut varhaiskasvatuspalvelut kunnassa

- * Sivistystoimi
- * Vapaa-aikatoimi
- * Kirjasto

Kunnalliset lapsi- ja perhepalvelut (neuvola- ja kotipalvelu, perhe- ja sosiaalityö, kuntoutus- ja vammaispalvelut) 4

- Lastenneuvola on mukana lapsen elämässä kouluikään asti
- Kotipalvelu ja perhetyö
- Kuntoutus- ja vammaispalvelut

Seurakunnan varhaiskasvatuspalvelut

- Seurakunnan päiväkerhot ja perhekerhot
- Rauhanyhdistyksen päiväkerhot ja pyhäkoulut

Järjestöjen varhaiskasvatustoiminta

Mannerheimin lastensuojeluliitto, Lumijoen osasto
Lumijoen Lumiukot
Lumijoen nuorisoseura
Lumijoen vanhempainyhdistys

1.3 Lasten kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki ja osittainen hoitoraha

Alle kouluikäisen lapsen vanhemmalla tai muulla huoltajalla on oikeus saada vanhempainrahakauden jälkeen kunnan järjestämä päivähoitopaikka. Vaihtoehtona kunnan järjestämälle päivähoidolle vanhemmat voivat valita muun hoitotavan ja hakea KELA:lta, joko lasten **kotihoidon tukea**, jos perheessä on alle 3v lapsi tai lasten **yksityisen hoidon tukea**, jos perheen alle kouluikäisiä lapsia hoitaa yksityinen päivähoiton tuottaja.

Vanhemmalla on oikeus lyhentää työaika eli pitää **osittaista hoitovapaata** lapsen ensimmäisen ja toisen perusopetusvuoden aikana ja alle 3v lapsen hoitamiseksi. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen vanhemmilla oikeus osittaiseen hoitovapaaseen jatkuu lapsen kolmannen lukuvuoden päättymiseen saakka. Osittaista hoitorahaa haetaan

KELA:lta työ- tai virkasuhteessa olevalle vanhemmalle, jonka työaika on lapsen hoidon vuoksi enintään 30h viikossa. (www.kela.fi.)

2. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTA-AJATUS

Päivähoitopaikoissa toteutettava varhaiskasvatus on 0-6v lasten kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasa-painoista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä vanhempien kanssa. Se on suunnitelmallista ja tavoitteellista

5

vuorovaikutus- ja yhteistoimintaa, jossa lapsen hyvinvoinnilla ja omaehtoisella leikillä on keskeinen asema. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Lumijokisessa varhaiskasvatuksessa lapsi on läheisessä kosketuksessa ympäröivään luontoon ja ihmisiin. Yhdessä vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa lasta tuetaan hänen kasvussaan ja kehityksessään itsenäiseksi ja omatoimiseksi lumijokiseksi. Omaehtoinen leikki on varhaiskasvatuksessa keskeisellä sijalla, näin lapsi oppii yhteistoimintaa ja vuorovaikutustaitoja.

3. VARHAISKASVATUKSEN ARVOT

Lumijoen varhaiskasvatuksen arvot on koottu vanhempien ja hoitajien keskuudesta. Yhteisiä arvoja löytyi paljon. Tärkeimpinä nousivat turvallisuus, kunnioittaminen, hyvät tavat, positiivinen kasvatusasenne, lapsuuden arvostaminen ja luonto ja lumijokisuus.

Turvallisuus

Lapsella on turvallinen sisä- ja ulkoympäristö, jossa hänellä on ikätasoaan vastaavat leikki- ja toimintavälineet. Lapsen päivähoitopaikka on pysyvä koko toimintakauden, jolloin hänelle muotoutuu pysyvät hoitosuhteet ja luottamus toisiin lapsiin ja aikuisiin. Vanhempien ja henkilökunnan välinen luottamus ja yhteinen halu sitoutua lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen luo lapselle turvallisen elinympäristön.

Kunnioittaminen

Päivähoidossa lasta ja hänen perheensä valintoja kunnioitetaan. Lasta kuullaan ja hänen mielipiteensä huomioidaan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Näin hän saa

kokemuksen yksilöllisyydestä ja tasavertaisuudesta. Lapsen elämänpiirin aikuisten kesken vallitsee keskinäinen, molemminpuolinen luottamus ja kunnioitus.

Hyvät tavat

Lumijoen päivähoitossa lasta ohjataan hyviin tapoihin. Avun antaminen ja saaminen kasvattavat inhimillisyyteen. Pienet sanat, ”kiitos, anteeksi ja ole hyvä” ovat toisen päivittäistä huomioimista hyvien ruokailutapojen ja oman vuoron odotuksen ohella.

6

Positiivinen kasvatuserä

Päivähoidon yleinen ilmapiiri on elämänmyönteinen, aito ja avoin. Lapsen vahvuuksia tuetaan ja häntä muistetaan kehua pienistäkin asioista.

Lapsuuden arvostaminen

Lapsella on lupa olla lapsi ja hänet hyväksytään omana itsenään. Lasta autetaan hänen inhimillisessä ihmiseksi kasvamisessaan.

Lumijokisuus

Lumijoella asuvalla lapsella on luonteva suhde luontoon ja maaseutuun. Hänellä on mahdollisuus tarkkailla luonnon kiertokulkua vuoden eri aikoina. Kasvaessaan maalaisympäristössä hän saa tietää, että maito tulee lehmästä ja perunat pellosta.

4. VARHAISKASVATUKSEN TAVOITTEET

Varhaiskasvatuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on hyvinvoiva lapsi. Varhaiskasvatuksessa on kolme, koko elämää koskevaa, ihmisenä kasvamisen kasvatuspäämäärää; henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen sekä itsenäisyyden asteittainen lisääminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003,13 .)

Lumijoen kunnassa varhaiskasvatuksen tavoitteina on nähdä päivähoitossa iloisia, onnellisia, leikkiviä ja hyvinvoivia lapsia. Lapsella on lupa olla lapsi ja aikuisten syli on aina tarjolla. Lapselle tarjotaan tilaisuuksia harjoitella toisten huomioonottamista erilaisissa vuorovaikutus – ja oppimistilanteissa. Lasta tuetaan omatoimisuuteen ja hänelle annetaan mahdollisuus vaikuttaa omiin valintoihinsa ikä- ja kehitystaso huomioiden.

5. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTA- JA OPPIMISYMPÄRISTÖ

Varhaiskasvatusympäristö muodostuu fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista tekijöistä. Rakennetut tilat, lähiympäristö sekä toiminnallisesti eri tilanteisiin liittyvät psyykkiset ja sosiaaliset ympäristöt erilaisine materiaaleineen ja välineineen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 17.)

Varhaiskasvatusympäristön tehtävänä on tukea lasten hyvinvointia. Päivähoidon käytössä olevien tilojen on oltava riittävän suuret, käytännölliset ja pysyvät. Niin sisä- kuin ulkotiloissa

7

on oltava riittävästi ja monipuolisesti erilaisia, eri-ikäisiä lapsia kiinnostavia toimintamahdollisuuksia. Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsen suhteita vanhempiin, kasvattajiin ja muihin lapsiin vaalitaan ja hän kokee kuuluvansa vertaisryhmään. Ryhmiä perustettaessa kiinnitetään huomiota lasten ikään ja sukupuoleen, jotta kaikilla lapsilla olisi mahdollisuus toimia ja leikkiä erilaisten lasten kanssa.

Tärkeä osuus Lumijoen kunnan päivähoitossa on sillä, että kuntamme lapset voivat kasvaa ja kehittyä luonnonläheisessä ja puhtaassa maaseutu ympäristössä. Keskeinen ajatus kaikessa toiminnassa on hyödyntää Lumijoen ja sen lähiympäristön tarjoamat mahdollisuudet peltolakeuksineen ja lintuvesineen – herättää lapsissa rakkaus kotiseutuaan kohtaan. Yhteistyössä vanhempien ja lapsen lähiverkoston kanssa pyritään luomaan turvallinen, toimiva ja hyvinvointia edistävä varhaiskasvatusympäristö, joka elää lasten mukana.

6. LAPSELLE OMINAISET TAVAT TOIMIA

6.1 Leikkiminen

Lapsen elämään kuuluu leikki ja sadun maailma. Leikki on avain kaikenlaiseen oppimiseen ja se on luovuuden perusta. Leikki luo kehyksen lapsen sosiaalisuudelle, emotionaaliselle ja älylliselle oppimiselle. Leikki on lapsen tapa käydä läpi kokemaansa ja näkemäänsä ja näin opetella erilaisten tunnetilojen käsittelyä. Leikissä kehittyvät sekä vuorovaikutus- että motoriset taidot. Leikissä lapsi luo suhteita toisiin ihmisiin ja ympäristöön sekä oppii uusia asioita. Leikkiessään lapsi on aktiivinen ja määrätietoinen. Kasvattajan tehtävänä on tukea, ohjata ja luoda mahdollisuuksia monipuolisille leikeille niin sisä- että ulkotiloissa. Kasvattajat myös osallistuvat leikkiin, havainnoivat lasten leikkejä ja varaavat tarpeeksi aikaa ja rauhaa erilaisille leikeille. (Lumijoen Esiopetussuunnitelma)

Lumijoen luonto ja lumijokisuus näkyvät myös lasten leikissä ja toiminnassa. Lähellä olevaa luontoa ja rakennettua ympäristöä on helppo käyttää monipuolisesti hyväksi. Aikuinen luo puitteet ja järjestää ajan lapsen leikille. Lasten mielenkiinnosta kumpuavat ideat mahdollistavat pitkäkestoisiakin leikkejä.

6.2 Liikkuminen

8

Liikkumalla lapsi oppii hahmottamaan ja hallitsemaan oman kehonsa erilaisissa tilanteissa. Kasvattajan tehtävä on luoda lapselle monenlaista liikkumista salliva ja turvallinen ympäristö. Erityisesti tuetaan sellaisia lapsia, joilla on vaikeuksia liikkumisessa ja oman kehon hallinnassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 22.)

Päivähoidon toimintaympäristöt mahdollistavat monipuolista liikkumista. Kaikkien ikäryhmien kanssa käytetään vaihtelevasti sisä- ja ulkotiloja liikkumiseen. Pihaleikkien lisäksi huomioidaan mahdollisuuksien mukaan myös lähiympäristö; liikuntahalli, puistot ja urheilukenttä. Lapsi saa valmiuksia ja kokemuksia liikkumisen mielekkyydestä sekä hauskuudesta eri perusliikuntamuodoissa.

6.3 Tutkiminen

Lapsi on luonnostaan utelias ja haluaa oppia uusia ja erilaisia asioita. Tutkiessaan erilaisia asioita, kyselemällä, ihmettelemällä, näkemällä, kuulemalla, tuntemalla ja toimimalla lapsi kokee oppimisen ja onnistumisen iloa. Lähiympäristö ja luonto ovat parhaita tutkimuskohteita ja kasvattajan tulee antaa monipuolisia, lasten omaa mielenkiintoa ylläpitäviä kokemuksia sekä antaa aikaa tutkimiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 25.)

Lapsen elämässä on päivän aikana paljon ihmetyksen aiheita. Yhdessä lapset ja aikuiset pohtivat ympäristönsä ilmiöitä ja tapahtumia ja lasta rohkaistaan käyttämään tutkimiseen koko kehoaan ja kaikkia aistejaan. Lumijoella lapsen onkin helppo löytää konkreettinen yhteys ympäristöönsä.

6.4 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Lapsi saa taiteellisia peruskokemuksia musiikkia, kuvallista, tanssillisista ja draamallista toimintaa, kädentaitoja sekä lasten kirjallisuutta vaalivassa lapsen kasvuympäristössä. Taidetta tekevän ja kokevan lapsen esteettisessä maailmassa on oppimisen iloa, taiteellista draamaa, muotoja, ääniä, värejä, tuoksua, tunteita ja eri aistialueiden kokemusten yhdistelmiä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 23.)

Lumijoella varhaiskasvatuksen toiminnassa käytetään taiteen eri lajeja monipuolisesti. Päivittäin lapsi saa kielellisiä kokemuksia satujen ja lorujen muodossa, sekä tilan ja välineet

9

luovaan työskentelyyn. Lumijoella vierailaan kirjastossa järjestettäviin satuhetkiin ja lainataan aktiivisesti kirjoja ja äänitteitä. Vuosittain lapset voivat järjestää oman taidenäyttelyn ja nauttia kunnassa vierailevista lasten teattereista.

6.5 Kieli ja vuorovaikutus

Aluksi pieni lapsi ilmaisee aikomuksiaan kokonaisvaltaisesti elein, ilmein ja liikkeiden avulla. Pieni lapsi tarvitsee lähelleen kasvattajan, joka tuntee lapsen yksilöllisen tavan kommunikoida. Kasvattaja eläytyy ja reagoi kontaktialoitteisiin ja näin rohkaisee lapsen halua vuorovaikutukseen. Samalla hän vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja itsensä hyväksymistä. Vähitellen lapsi oppii luokittelemaan asioita käsittein ja ymmärtämään niiden välisiä suhteita. Lapsi oppii kysymään ja vastaamaan. Kieli tukee lapsen ajattelutoimintojen ja kommunikaation kehitystä. Sen merkitys korostuu lapsen kasvaessa, jolloin se liittyy ongelmanratkaisun, loogisen ajattelun ja kuvittelun alueille. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perustana oppimisvalmiuksille. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 19.)

Varhaislapsuudessa lapsi omaksuu äidinkiелensä perustan. Lumijoella lasta rohkaistaan ja ohjataan vuorovaikutukseen niin arkisissa viestintätilanteissa kuin oppimistilanteissakin. Päivähoitoympäristön ilmapiiri antaa lapselle mahdollisuuksia esiintymiseen ja luonnolliseen itseilmaisuun ihmettelemällä, kyselemällä, keskustelemalla, kertomalla, vertailemalla ja tekemällä omia johtopäätöksiään näkemästään ja kuulemastaan. Kielen avulla tuetaan myös lapsen tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

7. VARHAISKASVATUKSEN SISÄLTÖALUEET

Lumijoella lapsen varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt rakentuvat erilaisten sisältöalueiden muodostaman kokonaisuuden varaan. Näin lapselle annetaan maailmasta kokonaisvaltainen, monipuolinen ja eheä kuva.

7.1 Eettinen kasvatus

Lasten jokapäiväinen elämä sisältää tilanteita ja tapahtumia, joita voidaan pohtia ja tarkastella oikean ja väärän, hyvän ja pahan, totuuden ja valheen näkökulmasta. Myös oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon, kunnioituksen ja vapauden kysymyksiä voidaan käsitellä

10

luontevasti päivittäisten tapahtumien yhteydessä, lasten kehitystaso huomioiden. Pelot, ahdistus ja syyllisyys kuuluvat myös lasten elämään ja niitä käsitellään niin, että lapset voivat tuntea olonsa turvalliseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 28-29.)

Päivähoidon arjessa lapsi saa kokemuksen oman itsensä ja toisen kunnioittamisesta, oikeudenmukaisuudesta sekä tasa-arvoisuudesta. Lapsella on oikeus käsitellä myös kielteisiä tunteita. Esimerkiksi tunnemuksu-tuokioilla voidaan harjoitella erilaisia tunteita turvallisessa ympäristössä ja tehdä tutuksi uusia, vaikeitakin tunteita.

7.2 Uskonnollis-katsomuksellinen kasvatus

Uskonnollis-katsomuksellisen kasvatuksen ytimen muodostavat uskonnolliset, hengelliset ja henkiset asiat ja ilmiöt. Lapsen oman uskonnon tai katsomuksen perinteeseen sekä tapoihin ja käytäntöihin perehdytään. Lapselle tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan. Lapsen herkkyyttä ja kykyä ymmärtää sanatonta ja symbolista ilmaisua kunnioitetaan, tuetaan ja vahvistetaan. Lapsia lähellä olevien erilaisten uskontojen ja katsomusten tapoihin tutustutaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005,29.)

Kirkko, seurakunta ja vanhusten palvelukeskus ovat keskellä Lumijoen kylää lähellä lasten päivähoitopaikkoja. Uskonnollis-katsomuksellinen kasvatus ja elämän kiertokulku ovatkin lumijokiselle lapselle luonnollinen osa elämää. Päivähoidossa henkisiä ja hengellisiä asioita lähestytään perinteiden ja kirkkovuoden juhlien ja tapojen kautta. Lasten pohdintaan ja kysymyksiin suhtaudutaan aidosti ja rehellisesti. Seurakunnan järjestämät lasten hartaushetket tekevät tutuksi Raamatun kertomuksia. Perheiden erilaisia näkemyksiä, uskonnollisia ja elämäkatsomuksellisia tapoja kunnioitetaan.

7.3 Esteettinen kasvatus

Esteettisen kasvatuksen tärkein tehtävä on ihmisyyteen ja ihmisenä kasvaminen. Kauneuden, harmonian, melodian, rytmin, tyylin, jännityksen ja ilon, mutta myös niiden vastakohtien kautta lapselle syntyy omakohtaisia kokemuksia, aistimuksia ja tunteita. Lapsen arvostukset, asennoituminen ja näkemykset alkavat hahmottua.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 28)

Lumijoen päivähoitossa oleville lapsille järjestetään monipuolisesti mahdollisuuksia esteettiselle kokemiselle. Lasten kanssa lauletaan, soitetaan ja kuunnellaan erilaista musiikkia. Joka päivä on mahdollisuus piirtää, maalata ja värittää. Lasten tekemiä töitä pidetään esillä,

11

niitä katsellaan, tulkitaan yhdessä ja opetellaan arvostamaan omaa ja toisten aikaansaannoksia. Lasten taidenäyttely pyritään järjestämään kerran vuodessa Lumijoen kirjastoon.

7.4 Matemaattinen kasvat

Matemaattinen kasvat perustuu vertaamiseen, päättelymiseen ja laskemiseen.

Varhaiskasvatuksessa vertaaminen, päättelyminen ja laskeminen tapahtuvat arkielämän tilanteissa leikinomaisesti lapsille tuttuun ja heitä kiinnostavien materiaalien, esineiden ja välineiden avulla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 27.)

Päivähoitossa matemaattisia taitoja harjoitellaan luontevasti arjen eri tilanteissa, ruokailu- pukemis- ja leikki-tilanteissa. Lasten kanssa vertaillaan, päätellään ja lasketaan esim. montako lasta on paikalla. Erilaisten pelien ja lelujen avulla harjoitellaan monenlaisia matemaattisia taitoja esimerkiksi lajittelemalla, vertailemalla, laskemalla ja luokittelemalla.

7.5 Luonto- ja ympäristökasvat

Havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla syvennyään luonnon eri ilmiöihin. Tämän sisältöalueen aiheet ovat lapsen lähiympäristössä eri vuodenaikoina. Näiden kautta lapselle avautuvat vähitellen luonnon moninaisuus ja siihen vaikuttavat tekijät.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 28.)

Lumijoella vuodenaikojen vaihtelut näkyvät ympäröivän luonnon muuttumisena. Keväällä istutetaan ja syksyllä korjataan sato pelloilta ja luonnosta. Kesällä kaikenlainen luonnon kasvu on rehevää ja voimakasta, kun taas talvella lumi peittää pellot. Muuttolinnot tulevat ja

lähtevät suurina parvina. Päivähoidossa on luontevaa huomioida nämä Lumijoelle ominaiset maaseudun piirteet. Talvella odotellaan lumen tuloa ja seurataan pakkasmittaria. Retket eri vuodenaikoina tuovat sisältöä ja antavat lapsille elämyksellisiä kokemuksia.

7.6 Historiallis-yhteiskunnallinen kasvatus

Historiallis-yhteiskunnallisessa kasvatuksessa rakennetaan lasten kanssa kuvaa menneisyydestä samoin kuin nykyisyydestä niistä kertovien esineiden ja dokumenttien avulla. Lähiympäristön ja kotiseudun kohteet ja nähtävyydet saavat aikaulottuvuuden ja merkityksiä.

12

Näkökulmia menneisiin tapahtumiin ja siltaa niistä nykyaikaan voivat avata myös vanhemmat ihmiset, lasten vanhemmat ja lapset itse. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 28.)

Lumijoella päivähoidossa olevat lapset saavat kokemuksia menneisyydestä, nykyisyydestä, kotiseudusta ja lähiympäristöstä retkien ja teemapäivien avulla. Perinteiset kirkolliset juhlapäivät ja yhteiset tilaisuudet toimivat siltana eri sukupolvien välillä ja mm. isovanhempien päivänä mummut ja papat saavat osallistua lastenlastensa hoitopäivään.

7.7 Terveyskasvatus- ja elämäntaidot

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 15) . Terveyskasvatus ja erilaisten elämäntaitojen oppiminen ovat osa lapsen hoitopäivää. Päivittäisten rutiinien; levon, ruokailun ja ulkoilun vaihteluissa, lapset sisäistävät säännöllisen elämänrytmin. Lapsia kannustetaan omatoimisuuteen omasta itsestään huolehtimisessa. Hyvät ruokailutavat, vaatteiden pukeminen ja riisuminen sekä wc:ssä käynti ovat lapsen kasvun ja kehityksen kannalta tärkeitä taitoja. Yhteiset hoitotilanteet aikuisen kanssa ovat myös kasvatuksen, opetuksen ja ohjauksen tilanteita, joilla on merkitystä sekä yleiselle hyvinvoinnille että oppimiselle.

8. YHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSESSA

8.1 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus on tärkeä osa varhaiskasvatusta. Se on vanhempien ja henkilöstön tietoista, tasavertaista yhteistyötä, sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseksi. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioitusta. Henkilöstö kantaa vastuun tehdä yhteistyötä perheiden kanssa ja vanhemmilla on tärkeä rooli oman lapsen päivähoitopaikan toiminnan kehittäjinä, palautteen antajina ja myös päätöksentekoon vaikuttajina. Kasvatuskumppanuus on siten tärkeä osa päivähoitoa ja takaa lapselle turvallisen ja hyvän olon hoitopäivien ajaksi.

(Varhaiskasvatuksen perusteet 2005, 31.)

Lumijokinen kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja rakentuu kuulemisen, kunnioituksen, dialogisuuden ja luottamuksen periaatteille. Lapsen aloittaessa päivähoiton,

13

yhdessä vanhempien kanssa tehdään hoito- ja kasvatussuunnitelma. Näin alkaa rakentua koko lapsen päivähoitohistorian ajan kestävä yhteinen kasvatuskumppanuus lapsen, vanhempien ja hoitajien välillä.

Kasvatuskumppanuudessa yhdistyy vanhempien tuntemus omasta lapsestaan ja hoitajan ammatillisuus. Dialogisuuden toteutuminen perustuu molemminpuoliseen luottamukseen ja avoimuuteen. Päivittäinen kuulumisten vaihtaminen, mahdollisuus kahdenkeskiseen keskusteluun ja vanhempainillat tukevat yhteistyötä. Kynnys keskusteluille tulisi olla matala. Yksi tärkeä tavoite on myös huomata lapsen mahdollinen erityisen tuen tarve.

8.2 Verkostoyhteistyö

Verkostoyhteistyötä tehdään varhaiskasvatuksen linjausten mukaisesti lasta ja perhettä palvelevan verkoston, esimerkiksi opetus-, sosiaali-, terveys-, kulttuuri- ja liikuntatoimen kanssa ja tarvittaessa yli kuntarajojen. Keskeisenä tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen lapsen kasvun ja kehityksen tuen tarpeisiin. Tarvittaessa perhettä ohjataan hakeutumaan tarvitsemansa palvelun piiriin ja lapsen etua palvelevat yhteistyökäytännöt sovitaan yhdessä palvelun tuottajien kanssa.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 10.)

Päivähoitomme yhteistyötahoja ovat sivistys-, sosiaali- ja terveystoimet, kirjasto ja seurakunta. Sivistystoimen kanssa tehtävällä yhteistyöllä taataan lapsen kasvatuksellinen ja opetuksellinen jatkumo esiopetukseen siirryttäessä. Sosiaalitoimen kanssa tehdään yhteistyötä lasten ja perheiden edun turvaamiseksi erilaisissa, vaikeissakin, elämäntilanteissa.

Terveystoimen kanssa tehtävään yhteistyöhön kuuluu lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvien ongelmien havainnointi, tutkimuksiin ohjaus ja kuntoutus. Yhteistyötä tehdään perheneuvolan, joko Oulun tai Limingan kanssa sekä tutkimus- ja kuntouttavien tahojen, kuten OYS:n kanssa.

Kirjasto järjestää noin kerran kuukaudessa satutunnin kaikille lumijokisille lapsille. Kirkkovuoden eri juhla-aikoina lapset osallistuvat seurakunnan järjestämiin lasten tapahtumiin. Perhepäivähoitajien on mahdollisuus osallistua hoitolasten kanssa myös seurakunnan perhekerho-toimintaan.

9. TUETTU VARHAISKASVATUS

14

9.1 Erityistä tukea tarvitsevat lapset

Lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on vanhempien ja kasvatushenkilöstön havaintojen yhteinen tarkastelu tai lapsen aiemmin todettu erityisen tuen tarve. Lapsi voi tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen tai tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen osa-alueilla eripituisia aikoja. Tuen tarve voi syntyä myös tilanteessa, jossa lapsen kasvuolot vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään tai kehitystään. Lapsen opetus-, tuki- ja kuntoutuspalvelut ja koko fyysinen ja sosiaalinen oppimis- ja kasvuympäristö tulee järjestää niin, että lapsi voi mahdollisimman täysipainoisesti osallistua muun ryhmän toimintaan. Työskentelyn perustana on lapselle yhdessä kodin kanssa sovitut, perusturvallisuutta ylläpitävät henkilökohtaiset tavoitteet, jotka tukevat lapsen fyysisistä, kognitiivista ja sosioemotionaalista kasvua. Ensisijaisesti huolehditaan lapsen positiivisesta minäkuvasta, terveestä itsetunnosta sekä tasavertaisesta jäsenyydestä ryhmässä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 35.)

Lumijoella kokonaiskuva lapsen kehityksestä kootaan vanhempien, hoitohenkilöstön ja lastenneuvolan yhteistyönä. Tarvittaessa perhe ohjataan tarkempaa arviointia varten neuvolalääkärille, joka puolestaan voi kirjoittaa lähetteen puhe-, fysio- tai toimintaterapeutille, psykologille, perheneuvolaan tai keskussairaalatutkimuksiin. Erityistä tukea ja kasvatusta tarvitsevat lapset integroidaan joko ryhmäperhepäiväkoteihin tai päiväkotiin. Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseville lapsille pyritään järjestämään heidän kasvuun ja kehitystään edistävää, monipuolista toimintaa, opetusta ja kuntoutusta.

Tukipalvelujen tehtävänä on ylläpitää ja edistää lapsen terveyttä sekä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia yhteistyössä vanhempien ja hoitopaikan kanssa. Yhteistyössä kuntouttavien tahojen sekä vanhempien kanssa lapselle laaditaan hoitopaikassa kuntoutussuunnitelma, johon konkreettisesti kirjataan lapsen vahvuudet ja tuen tarve sekä miten se toteutetaan.

9.2 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisilla lapsilla tarkoitetaan sekä saamelaisia, romaneja ja viittomakielisiä, että maahanmuuttajataustaisia lapsia. Kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla

15

lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Varhaiskasvatus järjestetään tavallisten varhaiskasvatuspalvelujen yhteydessä siten, että lapsi kuuluu lapsiryhmään ja hänen sosiaalisia kontaktejaan ryhmässä tuetaan.

Vaikka sukupuolten asema vaihtelee eri kulttuureissa, suomalaisessa varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvoisuus. Varhaiskasvatuksen toteutuksessa edellytetään hyvää kulttuurista ymmärrystä, jotta erilaisten perheiden lapsen tarpeita ja vanhempien kasvatukselle asettamia tavoitteita voidaan käsitellä henkilöstön ja vanhempien kesken tasavertaisesti ja vastavuoroisesti.

Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä. Varhaiskasvatuksessa lasta rohkaistaan kuitenkin käyttämään omaa äidinkieltään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 39)

Kansainvälisyyden kasvaminen, kansainvälisyyden lisääntyminen ja kulttuurit kohtaavat myös lapsen maailmassa. Päivähoidossa opetellaan leikinomaisesti esim. muita kieliä ja eri kulttuurisia tapoja. Vaikka Lumijoella eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia on päivähoidossa vähän, jokaisen lapsen omaa kieli- ja kulttuuritaustaa arvostetaan ja sitä vahvistetaan.

10. LUMIJOEN VARHAISKASVATUKSEN KEHITYSNÄKYMÄ

10.1 Varhaiskasvatuspalveluiden kehittäminen

Lumijoen varhaiskasvatussuunnitelman toivotaan kehittyvän kunnan kaikkien varhaiskasvatuspalveluiden yhteiseksi varhaiskasvatustoimintaa linjaavaksi strategiaksi. Näin yhteistyö eri palveluiden tuottajien kanssa tukee lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja

oppimista toimien jatkumona läpi koko varhaiskasvatusiän. Yhteinen tietoisuus lapsen tarpeista mahdollistaa myös varhaisen puuttumisen lapsen ja perheen mahdollisiin ongelmiin.

10.2 Varhaiskasvatuksen laadun kehittäminen

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan käsitys hyvästä ja tavoiteltavasta varhaiskasvatuksesta. Lumijoen VASU on oleellinen osa varhaiskasvatuksen laadunhallintaa, jonka tavoitteena on arvioida ja kehittää toimintaa monipuolisesti ja säännöllisesti. Lumijoen kunnassa laatua arvioidaan asiakastytyväisyyskyselyn perusteella. VASU:n valmistuttua kunnassamme otetaan käyttöön Oulun päivähoiton tekemä ”Päivähoidon laadunvarmistus”, jossa tarkastelun kohteena on hyvinvoiva lapsi, kasvatuskumppanuus, toiminnan toteutus sekä oppimisympäristö tavoitteineen, kriteereineen ja mittareineen.

Arviointiin osallistuvat henkilöstön ja hallinnon lisäksi vanhemmat, lapset ja eri yhteistyötahot kuten lastenneuvolan terveydenhoitajat. Arvioinnin avulla määritetään, miten asetetut tavoitteet on saavutettu sekä tunnistetaan toiminnan vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämistarpeita. Myös laadunarvioinnin prosessia arvioidaan.

LÄHTEET

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005
Lumijoen Esiopetussuunnitelma

LIITTEET

HOITO- JA KASVATUSSUUNNITELMA
KUNTOUTUSSUUNNITELMA
PÄIVÄHOIDON ESITTEET
PÄIVÄHOIDON TURVALLISUUSSUUNNITELMA
PÄIVÄHOITOHAKEMUS – Oulun seutu
TULOSELVITYSLOMAKE – Oulun seutu
PÄIVÄHOITOSOPIMUS – Oulun seutu
Oulun seudun ph-sivut